

Р Н И Д С
Фондација „Регистар националног интернет домена Србије“
Жоржа Клемансоа 18а/1,
Београд, Србија

Радна група овлашћених регистара

Завршни извештај о раду

На основу члана 49. Статута Фондације „Регистар националног интернет домена Србије“, Управни одбор РНИДС-а (у даљем тексту: УО РНИДС-а) је на седници одржаној 21.2.2018.године у складу са Правилником за формирање и рад радних група од 28.7.2016.године, донео одлуку о формирању Радне групе овлашћених регистара РНИДС-а (у даљем тексту: РГ), у следећем саставу:

1. Гордана Стевановић – координатор радне групе
2. Станиша Јосић – члан
3. Владимир Алексић – члан
4. Ана Антић – члан
5. Милица Дебељак – члан
6. Душан Панчевац – члан
7. Горан Миланковић – члан
8. Драган Вујичић – члан

На основу Плана рада РГ донесеног на конститутивном састанку 15.3.2018.године, који је усвојеног од стране УО РНИДС-а на седници 28.3.2018.године, РГ доноси завршни извештај у наставку документа, и уједно предлаже завршетак рада ове радне групе.

Детаљи из Одлуке о формирању РГ

Радна група овлашћених регистара РНИДС-а је формирана са циљем сагледавања оперативних проблема у раду овлашћених регистара и израде предлога за унапређење софтвера за регистрацију назива националних интернет домена. Као полазне теме којима ће се бавити радна група су систем за регистрацију назива домена и правила регистрације.

Очекивани резултати рада ове радне групе су предлози измена и/или допуна аката, као и софтвера за регистрацију назива националних интернет домена.

РГ је основана на период од 4 (четири) месеца.

Рок за достављање коначног извештаја ове РГ је 30.6.2018.године.

Детаљи из Плана рада РГ

РГ је дана 15.3.2018.године са почетком у 12 часова одржала конститутивни састанак на којем је усвојен План рада. На овом састанку је утврђен попис и временски распоред активности, начин рада и одлучивања, начин комуникације, начин извештавања и начин измене плана.

Комуникација чланова радне групе се одвијала преко посебно формиране електронске листе rg-or@lists.rnids.rs уз предвиђена два радна састанка у просторијама Фондације РНИДС током периода спровођења активности РГ и месечно обавештавање УО РНИДС-а о току активности.

На првом састанку РГ, Горан Миланковић је изнео став да ће у оквиру РГ учествовати као члан из УО РНИДС-а којег је именовано УО РНИДС, а у својству пружања подршке РГ у смислу ефикасније комуникације између ове РГ и УО РНИДС, као и помоћи са техничким процедурама РГ, те да неће учествовати у гласању.

Начин одлучивања се обављао гласањем чланова РГ и то простом већином.

Активности РГ су обухватиле следеће задатке:

1. Креирање предлога Упитника од стране чланова РГ у циљу интервјуисања овлашћених регистара РНИДС-а
2. Слање Упитника на постојећу електронску листу or-diskusija@rnids.rs у циљу прикупљања проблема, предлога решења и идеја овлашћених регистара РНИДС-а, за лакши и бољи будући рад у софтверу за регистрацију назива националних домена
3. Прикупљање оперативних проблема у раду овлашћених регистара РНИДС-а
4. Сагледавање и рангирање оперативних проблема у раду овлашћених регистара РНИДС-а
5. Слање предлога формиране листе проблема овлашћених регистара РНИДС-а на електронску листу or-diskusija@rnids.rs
6. Анализа, рангирање и креирање коначне листе оперативних проблема овлашћених регистара РНИДС-а са предлозима за унапређењима, према приоритету
7. Креирање коначног извештаја РГ и слање Управном одбору РНИДС-а
8. Слање завршног извештаја РГ од стране координатора - Управном одбору РНИДС-а

Све претходно набројане активности РГ су спроведене у складу са планом рада и према предвиђеном временском распореду активности.

РГ је извршила креирање „Упитника намењеног овлашћеним регистрима РНИДС-а“ са циљем прикупљања проблема и предлога решења овлашћених регистара. Сви пристигли предлози су прочитани, продискутовани и они који су прихваћени - прихваћени су једногласно, а они који нису прихваћени – одбијени су, или је донесен адекватан закључак РГ, у складу са утврђеним начином рада и одлучивања.

РГ је након формирања предлога листе проблема овлашћених регистара, заједно са предлозима за унапређење извршила слање исте на електронску листу or-diskusija@rnids.rs, дана 13.4.2018.године са молбом да нам овлашћени регистри доставе попуњен упитник најкасније до 11.5.2018.године. РГ је добила попуњене упитнике од 11 (једанаест) овлашћених регистара: Gama Electronics, Loopia doo, MadNet d.o.o., Mainstream, Mint Web Services, NiNet Company D.O.O., Orion telekom, И Нет д.о.о., SBB DOO, CRI Domains, StanCo.

У складу са циљем формирања и очекиваним резултатима рада, РГ је извршила интервјуисање овлашћених регистара помоћу Упитника намењеног овлашћеним регистрима РНИДС-а, прикупљање попуњених упитника од стране овлашћених регистара, сагледавање пристиглих одговора, анализу проблема са којима се сусрећу овлашћени регистри, креирање коначне листе проблема са предлозима за унапређење софтвера за регистрацију националних назива домена, као и рангирање према приоритетима.

Као резултат рада који је проистекао из ових активности и додатних активности, РГ уз завршни извештај прилаже као Прилог 1. „КОНАЧНУ ЛИСТУ ЗАХТЕВА ОВЛАШЋЕНИХ РЕГИСТАРА“ и упућује их Управном одбору РНИДС-а у циљу допуне/унапређења софтвера за регистрацију назива националних интернет домена, као и Прилог 2. „ПРЕДЛОГ - ИНИЦИЈАТИВА ЗА ОСНИВАЊЕ САВЕТОДАВНОГ ТЕЛА ОВЛАШЋЕНИХ РЕГИСТАРА РНИДС-а“ са циљем формирања новог радног тела које би се на континуиран начин бавило потребама и проблемима које ОР-ови имају у свом свакодневном раду.

Додатне активности које је предузела РГ:

Имајући у виду да је овлашћеним регистрима битна чињеница примене GDPR-а, која је стартовала са применом 25.5.2018.године, ова РГ је благовремено, дана 19.3.2018.године упутила **Молбу Управном одбору РНИДС-а** да се организује састанак са овлашћеним регистрима са темом: „Оперативна примена GDPR-а у раду Овлашћених регистара“ са предлозима конкретних активности које РНИДС може спровести као што су: обуке, препоруке, правна помоћ и сл.

Управни одбор РНИДС-а је позитивно одговорио на ову молбу на Одржаној 294. седници УО РНИДС-а (Трећа тачка, подтачка: Б) и РНИДС је организовао састанак/предавање на тему **„Информисања о утицају GDPR-а на рад РНИДС-а и овлашћених регистара, у складу са актуелном светском праксом“**, дана 25.4.2018.године у хотелу „Москва“ са еминентним говорницима: др Милан Кукрика - професор Београдског универзитета и предавач Европске организације за квалитет, Жарко Кеџић - руководилац Сектора ИКТ сервиса и ВД директора РНИДС-а и Дејан Ђукић - руководилац Сектора општих и правних послова РНИДС-а.

Чланови радне групе својим потписом потврђују сагласност са завршним извештајем.

1. Гордана Стевановић, координатор

---

2. Станиша Јосић, члан

---

3. Владимир Алексић, члан

---

4. Ана Антић, члан

---

5. Милица Дебељак, члан

---

6. Душан Панчевац, члан

---

7. Горан Миланковић, члан

---

8. Драган Вујичић, члан

Прилог 1.

КОНАЧНА ЛИСТА ЗАХТЕВА ОВЛАШЋЕНИХ РЕГИСТАРА

Радна група овлашћених регистара РНИДС-а је извршила сагледавање пристиглих одговора, анализу проблема са којима се сусрећу овлашћени регистри и креирање коначне листе проблема са предлозима за унапређење софтвера за регистрацију националних назива домена, која је рангирана према приоритетима у наставку.

На питање број 3: "Како бисте описали досадашње искуство у раду са Web апликацијом за регистрацију домена?" просечан одговор овлашћених регистара је „ВРЛО ДОБРО“.

На питање број 4: „Како бисте описали досадашње искуство у раду са АПИ интерфејсом?“ просечан одговор овлашћених регистара је „ВРЛО ДОБРО“.

На питање број 5: „Како бисте описали ниво тежине при интегрисању АПИ-ја са вашим софтвером?“ просечан одговор овлашћених регистара је „СТАНДАРДНО“.

На питање број 6: „У којој мери сте остварили ниво интеграције путем АПИ-ја са вашим системом?“ просечан одговор овлашћених регистара је „75.00%“.

На питање број 7: „Наведите функције које нисте успели да интегришете путем АПИ-ја и разлог због којег то нисте успели да урадите:“ констатовано је да овлашћени регистри различито користе постојеће функционалности путем АПИ-ја, не наводећи ни један разлог због којег нису успели да интегришу неку од функционалности, него их свако користи у одређеној мери и према потреби у раду.

На питање број 8: „Које АПИ функције вам недостају у раду и опишите због чега:“ констатовано је да су захтеви овлашћених регистара следећи:

- Радна група овлашћених регистара је констатовала да **је потребно и проширење функције „Domain info“ која ће враћати информацију о статусу верификације домена, датуму и времену.**
- Опција која је била у претходној верзији апликације - ишчитавање тренутног баланса преко АПИ-ја
- Било би добро да постоји функција која би пружала информацију да ли је WHOIS заштита плаћена. Ова информација је врло битна регистру који преузима домен приликом трансфера. Такође, оваква функција би била корисна и за накнадну проверу WHOIS заштите. Сада је могуће видети само да ли је заштита укључена или искључена. Уколико корисник пре трансфера искључи заштиту, тада није могуће знати да ли је она неплаћена или само искључена.
- Да ли могу функције као што је „Info domain“ да врате другачију грешку када се врши упит за домен који постоји код другог ОР-а? Сада се добија иста грешка "Error 2303: Object does not exist" и за домене који не постоје (нису регистровани) и за домене који су код другог ОР-а. У документацији постоји грешка 2201 коју бих пре очекивао у овом случају (2201 Authorization error The requested domain name does exist in the system but you are not authorized to request its details).

На питање број 9: „Када се сусретнем са проблемом у раду са софтвером за регистрацију домена радим следеће (уписати број према редоследу радњи од прве ка последњој):“ просечан одговор овлашћених регистара је: Консултујем документацију коју сам добио од РНИДС, Зовем РНИДС канцеларију телефоном, Пошаљем имејл техничкој подршци, Поставим питање путем Slack chat.

На питање број 10: „Шта бисте волели да додате на насловној страници Web апликације?“ констатовано је да су захтеви овлашћених регистара следећи:

- Омогућити да се у горњем десном углу апликације прикаже иконица новчанице на коју када се кликне може да се види „Преостали износ“ (како се износ не би видео у сваком тренутку, него само када је оператеру потребна та инфо)
- У одељку „Dokumentacija“ обавезно додати Процедуре послова регистрације националних интернет домена. На пример они дијаграми који су нам приказани на састанку ОР-ова пре пуштања у рад нове апликације. Тамо су лепо приказане све процедуре. Пожељно би било да се у овом одељку налазе и сви општи акти који регулишу регистрацију националних домена како би све имали на једном месту.
- Информације о последњој извршеној промени, или могућност да самостално одређујемо шта ће се видети на првој страни (додавањем/одабиром виџета).
- Апликацију би могли осавременити тако што би се жељене ставке у форми виџета могле од стране корисника (оператера) постављати на насловној страни. На основу захтева ОР-ова за одређеним ставкама предлажемо следеће виџете:
  1. Виџет који приказује информацију о последњој или последњих неколико измена/акција урађених кроз веб апликацију.
  2. Постојеће категорије на насловној страни: Ваши захтеви, Вести и документација направити као виџете.
  3. Контакт форму „Контактирај РНИДС“ направити као виџет. Да постоји опција у апликацији „Контактирај РНИДС“ и кликом на ту опцију да се појави контакт форма са падајућим менијем са најчешћим захтевима који се шаљу путем емаил-а (пример: сторнирање уплате, исправка грешке у имену/називу регистранта, остало...), поље да се унесе назив домена, поље за опис проблема као и опција за додавање документа, и на тај начин да се пошаље имејл РНИДС-у на tehnicka.pitanja@rnids.rs
- Линк ка Wikiју који ће садржати сву АПИ документацију доступну путем Web-а

На питање број 11.: „Да ли бисте желели да посебни налози имају увид у финансије или не?“ констатовано је да **ПОСТОЈИ ОПЦИЈА КРЕИРАЊА „User Registrar financial officer“** путем које је могућ увид само у финансијски део.

На питање број 12: „Уколико сте приметили неке проблеме који нису обухваћен ни једним питањем у упитнику или имате идеје које бисте предложили, упишите у наставку:“ констатовано је да су захтеви овлашћених регистара следећи:

- **Затражити од РНИДС-а да испитају и испрате времена извршавања упита, јер се дешава да доста споро ради ЕПП**
- У делу „Reports“ је потребно додати листу домена за које је плаћена WHOIS заштита. **Треба да иде и као излаз функције „Domain info“**
- Треба да постоје извештаји у апликацији који се тичу пословања ОР-а са РНИДС-ом (да сваки ОР има увид у своје стање), па и генерално извештај/статистика регистра РНИДС који би били доступни свим регистрима, као што су:
  - а) Број националних домена датог ОР-а по екстензијама и укупан број домена (по месецима, годинама, или простим одабиром датума од - до) са износима по екстензијама и укупним износом у РСД (могу да се извлаче из „Service transactions/Amount“) – тренутно постоји само податак колико у датом тренутку има регистровано домена по екстензијама („Reports/ Ukupan broj domena po tipu“)
  - б) Општи извештај са бројем тренутно регистрованих домена у РНИДС за .rs и .срб домене (по екстензијама и сви делегирани) и могућношћу одабира регистрованих за период по избору (простим одабиром датума од – до)
- Било би корисно да се код слања ЕРР кодова и других захтева у апликацији види када је све послат емаил и на коју адресу. Не ретко корисници тврде да им није стигао имејл, а са наше стране немамо евиденцију када је и на коју адресу имејл слат поново.
- Било би добро да могу да се искључе нотификације, односно да се омогући провајдерима да сами бирају шта желе да им стиже, а шта не. **Преиспитати цео „messaging sistem“.**
- Да WHMCS модул не буде једнократни посао, него да се уведе у годишњи план РНИДС-а да се редовно ажурира сходно променама услова регистрације и да се усклађује са текућим верзијама WHMCS-a

- Код неуспеле промене регистранта домена, није лако уочити који од власника није кликнуо на линк за потврду трансфера. Могло би да се посебном бојом или на неки други начин означи власник који није потврдио.
- **Изменити текст на дугмићу у „покрени трансфер“, како не би збуњивало оператере**
- Било би добро да након трансфера домена код другог провајдера у апликацији имамо задржану историју домена за период док је домен био код нас.
- Да се у историји домена види трансфер од регистра (види се ка регистру)
- Када домен истекне па поново буде регистрован код истог регистра на другу особу у историји домена ова промена није јасна –Било би корисно када би се у статусу Регистрован писао ИД број лица на које је регистрован.
- **Треба дефинисати сет података који може и сме да буде у „Domain history“**
- Да у секцији „Requests“ - постоји „Advanced search“ опција. Да активне, завршене и одбијене захтеве можемо да претражујемо по следећим критеријумима: У одабраном временском периоду, По типу захтева, По датуму креирања, По датуму истицања, Имену домена, Имену контакта.
- Да у секцији „Requests“ у претрази можемо да унесемо и контакт, а не само име домена.
- Дешава се да се домени региструју преко АПИ-ја без претходно унетог поштанског броја који је обавезно поље при регистрацији домена. **Проверити са програмером шта може да се уради (због претходних верзија)**
- Када се иницира промена имејл адресе регистранта домена, појави се обавештење да ће захтев бити послат админ контакту на одобрење, а у ствари се по документацији шаље регистранту домена и када се провери инициран захтев пише да се чека потврда регистранта домена. **Грешка у тексту обавештења имејла. Треба исправити из „админу“ у „регистранту домена“**

- Приликом регистрације домена корисник је путем портала уписао ДНС-ове (који већ постоје у Rspreg2) великим словима NS1.SEDOPARKING.COM i NS2.SEDOPARKING.COM, послат је захтев за регистрацију путем АПИ-ја али је тада наш систем примио грешку „Error 2005: Parameter value syntax error (Dns name is not valid)“. Истестирали смо преко Rspreg2 апликације додавање name server-а са свим великим словима NS1.ANANINET.PC запис је додат без икакве грешке, али са свим малим словима ns1.ananinet.rs. **Исправити ЕПП код да прима ДНС-ове са великим словима.**
- Било би нам од велике користи када бисмо могли преко АПИ-ја повући списак покренутих захтева који су на чекању. Страница: <https://rsreg.rnids.rs/RsReg2/#/app/requests>
- Дуже трајање Login сесије у апликацији
- Да се у апликацији из домена приступи директно контакту (власнику домена) и информацијама да ли тај контакт има још неки домен регистрован.
- Приликом одабира name serverа постоји више назива сервера са истим именом и истом ИП адресом. Да ли може или да постоји само један наме сервер са једном ИП адресом или да се днс сервери не бирају из постојеће листе већ само да се унесу називи? **Merge DNS као опција.**
- Немогућност да се промени ИП адреса наме сервера ако је неки од повезаних домена закључан (морају сви да се откључају што је много посла)
- Да се нађе начин како да се споје исти објекти ако један исти корисник има два контакта. **Замолити РНИДС да нам доставе инфо шта од поља мора да се поклопи да би се контакти могли merge-ovati.**
- Приликом преузимања домена у апликацији у одговору треба да пише за који домен се акција извршила

Прилог 2.

ПРЕДЛОГ - ИНИЦИЈАТИВА ЗА ОСНИВАЊЕ САВЕТОДАВНОГ ТЕЛА ОВЛАШЋЕНИХ РЕГИСТАРА

На неколико састанака које је ова радна група овлашћених регистара (у даљем тексту: ОР) одржала у току свог рада на сагледавању оперативних проблема у раду ОР-ова и предлозима за унапређење софтвера, вођена је и активна дискусија на тему потребе континуираног бављења потребама и проблемима које ОР-ови имају у свом раду.

Закључено је, да до сада, ОР-ови нису успевали да пронађу одговарајући начин како би благовремено изнели своје проблеме, сугестије и идеје које се тичу рада или које утичу на рад самих ОР-ова. Зато се често дешавало да учешће ОР-ова код доношења аката који се баве питањима регистрације, код унапређења или промена софтвера и сл. или потпуно изостане или се изнесе сувише касно.

Ово је за последицу имало да су се понекад накнадно решавали проблеми који су могли бити избегнути на самом почетку, одређено незадовољство код појединих ОР-ова као и смањење интереса за даљим учешћем у раду на питањима која се тичу ОР-ова.

На основу изнетог, а такође имајући у виду да се о сличној идеји расправљало на најмање 2 (две) седнице Конференције суоснивача, као и више пута у неформалним дискусијама између ОР-ова, предлажемо да се покрене оснивање сталног саветодавног тела ОР-ова.

Ово тело би формирала Конференција суоснивача и оно би било сачињено искључиво од представника ОР-ова, а имало би саветодавну улогу по питањима и одлукама које се тичу правила и процедура регистрације домена и по питањима која се тичу и утичу на свакодневни рад ОР-ова.

Очекујемо, уколико овај наш предлог буде прихваћен, да Управни одбор РНИДС-а што пре предузме одговарајуће радње и донесе одговарајуће одлуке како би се кренуло са

постављањем оквира за рад овог тела, као и дефинисањем начина и делокруга рада. У томе вам као чланови ове радне групе, а и као представници ОР-ова стојимо на располагању.